

Zhrnutie výročnej správy za rok 2023

Výročná správa Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA) za rok 2023 predstavuje hlavné úspechy a činnosti organizácie pri plnení jej mandátu a pracovného programu za posledných 12 mesiacov. Úspechy EBA sú prezentované na pozadí makroekonomického a geopolitického vývoja.

V správe sa poukazuje na poslanie EBA prispievať k stabilite a efektívnosti európskeho finančného systému prostredníctvom jednoduchšej, konzistentnej, transparentnej a spravodlivej regulácie a dohľadu, z ktorého majú prospech všetci občania EÚ.

Dokončenie vykonávania dohody Bazilej 3 v EÚ

EBA uverejnil plán na usmernenie vykonávania dohody Bazilej 3 v súlade s novými bankovými predpismi EÚ, nariadením o kapitálových požiadavkách (CRR 3) a smernicou o kapitálových požiadavkách (CRD 6). EBA sa zamerala na usmernenia v oblasti podávania správ, trhového rizika a vnútorných modelov. Medzi kľúčové oblasti činnosti patrila sekuritizácia, emisie kapitálu, riziko likvidity, úrokové riziká a konvergencia v oblasti dohľadu, pričom v roku 2024 a neskôr sa očakáva 140 nových mandátov. Okrem toho EBA pracoval na nariadeniach investičných spoločností a vydával aktualizácie v oblasti krytých dlhopisov, vlastných zdrojov, správy a rozmanitosti. V nasledujúcich rokoch sa očakáva zvýšená kontrola prístupu na trh tretích krajín a úrokového rizika v bankovej knihe (IRRBB).

Uskutočnenie rozšíreného stresového testu v rámci celej EÚ

V roku 2023 EBA vykonal stresový test v rámci celej EÚ, pričom vzorku rozšíril na 70 bánk v 16 krajinách, čo predstavuje 75 % bankových aktív EÚ. V teste sa hodnotila odolnosť bánk v rámci základného a nepriaznivého scenára, pričom sa zohľadnili prognózy dohľadu zhora nadol týkajúce sa čistých príjmov z poplatkov a provízií. Po prvýkrát obsahoval podrobné sektorové údaje o úverových stratách s cieľom vyhodnotiť vplyv hospodárskych neistôt. Výsledky ukázali, že európske banky zostávajú odolné napriek silnej recesii, vysokej inflácii, rastúcim úrokovým sadzbám a kreditným rozpätiam.

EBA okrem toho vykonal ad hoc analýzu nerealizovaných strát z dlhopisov, pričom poznamenal, že vo februári 2023 mali banky nerealizované straty z dlhopisov v amortizovanej hodnote vo výške 75 miliárd EUR, ktoré boli zmiernené hedžingmi vo výške 38 miliárd EUR. Tieto straty sa považovali za zvládnuteľné. EBA tiež začal vypracúvať scenár klimatického rizika Fit-for-55 s cieľom posúdiť odolnosť finančného sektora a jeho podporu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo v stresových situáciách.

Poskytovanie údajov zainteresovaným stranám

EBA pokročil vo svojej dátovej stratégii, pričom sa zamerala na posilnenie získavania, zdieľania a analýzy regulačných údajov prostredníctvom platformy Európskej centralizovanej infraštruktúry pre

údaje v oblasti dohľadu (EUCLID). To umožnilo zlepšiť tok údajov medzi zainteresovanými stranami, posilniť transparentnosť, analýzu rizík a dodržiavanie právnych predpisov. Stratégia podporila aj realizáciu dátového centra 3. piliera a pripravila podmienky na hodnotenie transparentnosti v roku 2023, ktoré poskytlo viac ako 1,2 milióna údajových bodov. Okrem toho EBA dokončil štandard modelu údajových bodov (DPM, Data Point Model) 2.0 s cieľom zefektívniť procesy vykazovania, znížiť náklady a umožniť digitálne regulačné podávanie správ. EBA pracoval na integrácii rámcov pre podávanie správ v oblasti dohľadu, štatistiky a riešenia krízových situácií, pričom využíva technologické inovácie na zníženie záťaže spojennej s podávaním správ a nákladov na dodržiavanie predpisov a zároveň podporuje riešenia RegTech.

Plnenie mandátu v oblasti digitálnych financií a MiCAR/DORA

EBA pokročil v práci na akte o digitálnej prevádzkovej odolnosti (DORA) a nariadení o trhoch s kryptoaktívami (MiCAR). Cieľom DORA, ktorý je účinný od januára 2025, je zlepšiť digitálnu prevádzkovú odolnosť finančného sektora EÚ. EBA spolu s ďalšími európskymi orgánmi dohľadu inicioval konzultácie a vypracoval návrhy politík v oblasti riadenia rizík informačných a komunikačných technológií (IKT) a oznamovania incidentov. Pripravili sa aj na dohľad nad kritickými externými poskytovateľmi IKT služieb.

Kryptoaktíva sa riadia nariadením MiCAR, ktoré je v platnosti od júna 2023. EBA začal konzultácie o technických predpisoch pre emitentov tokenov naviazaných na aktíva (ART) a tokenov elektronických peňazí (EMT) so zameraním na riadenie, stresové testovanie a prístup na trh. S cieľom podporiť transformáciu odvetvia EBA uverejnil usmernenia, podporil včasné dodržiavanie súladu s predpismi a vypracoval rámce dohľadu. EBA monitoroval aj finančné inovácie, ako je kryptografia, umelá inteligencia a veľké technologické spoločnosti, a zároveň sa podieľal na vypracovaní učebných osnov odbornej prípravy pre dohľad nad digitálnymi financiami prostredníctvom Akadémie EÚ pre dohľad nad digitálnymi financiami.

Posilnenie kapacít na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v EÚ

V roku 2023 EBA posilnil svoju schopnosť bojovať proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v celej EÚ. Aktualizoval usmernenia a vydal nové, ktoré sa zameriavajú na poskytovateľov služieb kryptoaktív (CASP) a dodržiavanie reštriktívnych opatrení. Prioritou bolo aj riešenie otázok, ako je znižovanie rizika a prístup zraniteľných skupín k finančným službám. EBA podporil riadenie rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a zriadil viac ako 260 kolégií pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (AML/CFT) na účely koordinovaného dohľadu.

Medzi kľúčové iniciatívy patrilo spustenie centrálnej databázy orgánu EBA o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (EuReCA), centrálnej databázy na sledovanie nedostatkov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, a revízia usmernení o prevodoch finančných prostriedkov a kryptoaktív. EBA takisto uľahčil prechod na nový Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí, čím zabezpečil bezproblémové prenesenie povinností a formoval budúci rámec v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

Realizácia plánu ESG

EBA pokročil vo svojom pláne v oblasti životného prostredia, sociálnych vecí a správy a správy (ESG) so zameraním na začlenenie rizík ESG do bankového rámca s cieľom podporiť udržateľnú transformáciu EÚ. Ku kľúčovým opatreniam patrilo posúdenie prudenciálneho zaobchádzania s rizikami ESG, uverejnenie správy o úlohe environmentálnych a sociálnych rizík a navrhnutie zlepšení na urýchlenie ich integrácie. EBA vydal aj usmernenia o riadení rizík ESG a pracoval na zlepšení transparentnosti prostredníctvom hlavných ukazovateľov nepriaznivého vplyvu (PAI). Zaoberal sa problematikou environmentálne klamlivých vyhlásení vo finančnom sektore a poskytoval poradenstvo v oblasti ekologických úverov a hypoték. Okrem toho sa EBA pripravil na analýzu scenára klimatického rizika Fit-for-55 s cieľom posúdiť odolnosť finančného sektora voči rizikám súvisiacim s klímou.

Posúdenie rizika

EBA pokračoval v posudzovaní rizík a zraniteľností bankového sektora EÚ, pričom sa zamerl na výzvy, ako je ruská invázia na Ukrajinu, nestabilita finančných trhov, inflácia a rastúce úrokové sadzby. Napriek týmto výzvam zostal bankový sektor EÚ odolný, s vysokou kapitalizáciou (podiel vlastného kapitálu Tier 1 na úrovni 16 %) a stabilnou ziskovosťou. Riziká spojené s rastúcimi úrokovými sadzbami, spomalením hospodárskeho rastu a operačnými rizikami, ako sú kybernetické hrozby, však pretrvávajú. EBA monitoroval likviditu, zaťaženosť aktív a plány financovania, pričom zverejnil kľúčové zistenia v správach, ako je správa o posúdení rizika, štúdie likvidity a teplotná mapa riadenia úrokového rizika.

Ozdravenie a riešenie krízových situácií

V roku 2023 EBA posilnil rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií vypracovaním usmernení o vykonávaní nástroja záchrany pomocou vnútorných zdrojov a testovaní riešiteľnosti krízovej situácie. Uverejnil konečné usmernenia o celkovej kapacite ozdravenia s cieľom harmonizovať plány ozdravenia. EBA monitoroval aj konvergenciu rámca pre riešenie krízových situácií a budovanie zdrojov MREL s cieľom zlepšiť pripravenosť na krízy a odolnosť.

Platobné služby

EBA pracoval na zvýšení efektívnosti, bezpečnosti a použiteľnosti maloobchodných platieb v celej EÚ. Kľúčovým výstupom bolo partnerské hodnotenie udeľovania povolení platobným inštitúciám podľa revidovanej smernice o platobných službách (PSD 2), ktoré poukázalo na zlepšenie transparentnosti, ale aj na regulačné nezrovnalosti. EBA podporoval Európsku komisiu pri vypracúvaní smernice PSD3 a pokračoval v posudzovaní údajov o platobných podvodoch.

Ochrana spotrebiteľov a vkladateľov

V roku 2023 EBA pokročil v oblasti ochrany spotrebiteľov a vkladateľov prostredníctvom koordinácie činností fiktívneho nákupu, vývoja retailových ukazovateľov rizika a uverejňovania správ o ochrane spotrebiteľa. Medzi kľúčové iniciatívy patrilo zlepšenie transparentnosti úverových služieb a

vybavovania sťažností. EBA takisto revidoval systémy ochrany vkladov a analyzoval zmeny v oblasti krytia vkladov, čím sa zvýšila ochrana vkladateľov a finančná stabilita.

Konvergencia a nezávislosť dohľadu

EBA sprostredkoval spor medzi španielskymi a belgickými systémami ochrany vkladov a zaviedol spoločné kritériá orgánov ESA týkajúce sa nezávislosti dohľadu. Takisto uskutočnil niekoľko partnerských hodnotení zameraných na udeľovanie povolení, zaobchádzanie s hypotekárnymi dlžníkmi a kvalifikované účasti, ktorých cieľom bolo zlepšiť postupy dohľadu a riešiť vznikajúce riziká v jednotlivých sektoroch.